

Tekst 1.

Wszystkie płacze, wszystkie łzy Heraklitowe¹
 I lamenty, i skargi Symonidowe²,
 Wszystkie troski na świecie, wszystkie wzdychania
 I żale, i frasunki³, i rąk łamania,
 Wszystkie a wszystkie za raz⁴ w dom się mój noście⁵,
 A mnie płakać mej wdzięcznej dziewczki pomoście⁶,
 Z którą mię niepobożna⁷ śmierć rozdzieliła
 I wszystkich moich pociech nagle zbawiła⁸.
 Tak więc smok, upatrzysz gniazdko kryjome⁹,
 Słowiczki liche¹⁰ zbiera, a swe łakome
 Gardło pasie¹¹; tymczasem matka szczebiece¹²
 Uboga, a na zbójcę coraz się miece¹³,
 Próżno¹⁴ ! bo i na samę¹⁵ okrutnik zmierza,
 A ta nieboga ledwe umyka pierza¹⁶.
 "Próżno płakać" - podobno drudzy rzeczenie.
 Cóż, prze Bóg żywy¹⁷, nie jest próżno na świecie?
 Wszystko próżno; macamy¹⁸, gdzie miękcej w rzeczy,
 A ono wszędy¹⁹ ciśnie: błąd - wiek człowieczy²⁰.
 Nie wiem, co lżej : czy w smutku jawnie żałować²¹,
 Czyli się z przyrodzeniem²² gwałtem mocować²³?

¹ Łzy Heraklitowe- Heraklit z Efezu, antyczny filozof grecki, w swoich utworach często ubolewał nad losem

² Skargi Symonidowe- Symonides, antyczny poeta grecki, zasłynął z licznych utworów lamentacyjnych

³ frasunki- zgryzoty, strapienia, zmartwienia

⁴ za raz- razem, jednocześnie,

⁵ w dom się mój noście - przenieście się do mojego domu

⁶ pomoście - pomóżcie

⁷ niepobożna - postępująca źle

⁸ zbawiła - pozbawiła

⁹ kryjome - ukryte

¹⁰ liche - małe, biedne

¹¹ pasie - karmi

¹² szczebiece - lamentuje

¹³ się miece - mota się, rzuca

¹⁴ próżno - próżno

¹⁵ na samę - na nią samą

¹⁶ ledwe umyka pierza - ledwo umyka z pierzem

¹⁷ prze Bóg żywy - na Boga żywego

¹⁸ macamy - dotykamy

¹⁹ wszędy - tu: zewsząd

²⁰ błąd - wiek człowieczy - tu: życie ludzkie jest ciągłym błędzeniem

²¹ w smutku jawnie żałować - w smutku jawnie się skarżyć, żalić

²² z przyrodzeniem - z naturą

²³ gwałtem mocować - walczyć przy użyciu siły

Zadanie 1. (2 p.)

Zapisz nazwę gatunku literackiego reprezentowanego przez Tekst 1. oraz dwie cechy charakterystyczne dla tego gatunku.

A. nazwa gatunku literackiego: _____

B. cechy gatunkowe:

- _____

- _____

Zadanie 2. (2 p.)

Wyjaśnij, na czym polegało nowatorstwo cyklu utworów Jana Kochanowskiego, do którego należy m.in. Tekst. 1. Podaj dwa argumenty.

_____

_____

_____

_____

Zadanie 3. (2 p.)

Wymień cechę charakteryzującą podmiot liryczny Tekstu 1. Uzasadnij ją, używając zdania złożonego.

cecha: _____

uzasadnienie: _____

_____

_____

Zadanie 4. (1 p.)

Autor Tekstu 1. żył i tworzył w epoce

A. renesansu.

B. pozytywizmu.

C. romantyzmu.

D. średniowiecza.

Zadanie 5. (2 p.)

Uzupełnij zdania poprawnymi formami wyrazów podanych w nawiasach.

A. Mama upiekła pyszne ciasto z _____ (kakao) i migdałami.

B. Ze znużeniem przyglądałem się _____ (mucha).

C. Nie trać nigdy _____ (nadzieja).

D. Moi sąsiedzi są _____ (wegetarianie).

E. Mój wujek nigdy nie ogląda _____ (mecze).

Tekst 2.

Nic nie wskórali dalszą namową, przydzielili więc hobbitowi eskortę, a zarówno król, jak Bard zasalutowali mu z szacunkiem na pożegnanie.

J.R.R. Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*

Zadanie 6. (2 p.)

Wyjaśnij, na podstawie znajomości całego utworu *Hobbit*, dlaczego król i Bard zasalutowali bohaterowi. Użyj zdania złożonego.

Zadanie 7. (2 p.)

Uzupełnij znakami interpunkcyjnymi poniższy tekst. Uzasadnij zastosowaną interpunkcję.

Drzewa nachylały nad nim gałęzie rzeki zatrzymywały się w biegu dzikie zwierzęta kładły się u jego stóp i wśród powszechnego milczenia on grał

Zadanie 8. (1 p.)

Oceń prawdziwość sformułowań od 1. do 3. w odniesieniu do utworu Mirona Białoszewskiego *Pamiętnik z powstania warszawskiego*, wpisując przy każdej informacji znak „X” we właściwej kolumnie tabeli Prawda/Fałsz.

	Informacja	Prawda	Fałsz
1.	Miron Białoszewski jest przedstawicielem pokolenia Kolumbów.		
2.	Miron Białoszewski był naocznym świadkiem wydarzeń, które opisał w swoim utworze.		
3.	Akcja utworu rozgrywa się w Krakowie.		

Zadanie 9. (2 p.)

Udowodnij, że *Pamiętnik z powstania warszawskiego* Mirona Białoszewskiego zawiera elementy autentyczne. Podaj dwa przykłady z tekstu.

- A. _____
- B. _____

Zadanie 10. (2 p.)

Uzupełnij poniższą notatkę na podstawie znajomości mitów.

Mit to _____ opowieść, której bohaterami byli najczęściej _____.

Mity miały za zadanie _____.

Z mitologii greckiej pochodzi wiele związków wyrazowych, które nazywamy _____.

Z mitu o Dedalu i Ikarze pochodzi np. związek wyrazowy _____, który oznacza _____.

Tekst 3.

Dziękuję Ci że nie jest wszystko tylko białe albo czarne
za to że są krowy łaciate
bladożółta psia trawka
kijanki od spodu oliwkowozielone
dzięcioły pstre z czerwoną plamą pod ogonem
pstrągi szaroniebieskie
brunatnofioletowa wilcza jagoda
złoto co się godzi z każdym kolorem i nie przyjmuje cienia
policzki piegowate
dzioby nie tylko krótkie albo długie
przecież gile mają grube a dudki krzywe
za to
że niestałość spełnia swe zadanie
i ci co tak kochają że bronią błędów
tylko my chcemy być wciąż albo albo
i jesteśmy na złość stale w kratkę

Jan Twardowski, *Podziękowanie*

Zadanie 11. (1 p.)

Napisz, kto jest adresatem Tekstu 3. Nie cytuj.

Zadanie 12. (2 p.)

Wypisz z Tekstu 3. puentę. Wyjaśnij ją w kontekście całego utworu.

Tekst 4.

Smutno mi, Boże! – Dla mnie na zachodzie
Rozlałeś tęczę blasków promienistą;
Przedemną gasisz w lazurowej wodzie
    Gwiazdę ognistą...
Choć mi tak niebo ty złocisz i morze,
    Smutno mi Boże!

Jak puste kłosa, z podniesioną głową,
Stoję rozkoszy próżen i dosytu...
Dla obcych ludzi mam twarz jednakową,
    Ciszę błękitu:
Ale przed tobą głębi serca otworzę,
    Smutno mi Boże!

Jako na matki odejście się żali
Mała dziecina, tak ja płaczu bliski,
Patrząc na słońce, co mi rzuca z fali
    Ostatnie błyski...
Choć wiem, że jutro błysnie nowe zorze,
    Smutno mi Boże!

Dzisiaj, na wielkim morzu obłąkany,
Sto mil od brzegu i sto mil przed brzegiem,
Widziałem lotne w powietrzu bociany
    Długim szeregiem.
Żem je znał kiedyś na polskim ugorze,
    Smutno mi Boże!

Żem często dumał nad mogiłą ludzi,
Żem prawie nie znał rodzinnego domu,
Żem był jak pielgrzym, co się w drodze trudzi
    Przy blaskach gromu,
Że nie wiem, gdzie się w mogiłę położę,
    Smutno mi Boże!

Ty będziesz widział moje białe kości
W straż nie oddane kolumnowym czołom:
Alem jest jako człowiek, co zazdrości
    Mogił, popiołom...
Więc że mieć będę niespokojne łoża,
    Smutno mi Boże!

Kazano w kraju niewinnej dziecinie
Modlić się za mnie co dzień... a ja przecie
Wiem, że mój okręt nie do kraju płynie,
    Płynąc po świecie...
Więc że modlitwa dziecka nic nie może,

Smutno mi Boże!

Na tęczę blasków, którą tak ogromnie
Anieli Twoi w niebie rozpostarli,
Nowi gdzieś ludzie w sto lat będą po mnie
    Patrzący – marli.
Nim się przed moją nicością ukorzę,
Smutno mi Boże!

Juliusz Słowacki, *Smutno mi, Boże!*

Zadanie 13. (2 p.)

Z Tekstu 4. wypisz po jednym przykładzie:

- A. wyrazu utworzonego za pomocą przedrostka - _____
- B. wyrazu utworzonego za pomocą przyrostka - _____
- C. wyrazu utworzonego za pomocą formantu zerowego- _____
- D. wyrazu niepodzielonego słowotwórczo - _____

Zadanie 14. (3 p.)

Z Tekstu 4. wypisz przykłady trzech środków poetyckich, podaj ich nazwy. Określ funkcję każdego z nich.

środek poetycki	przykład z Tekstu 4.	funkcja środka poetyckiego
1.		
2.		
3.		

Zadanie 19. (2 p.)

Zapisz dwa elementy baśniowe zawarte w utworze *Balladyna* Juliusza Słowackiego.

- _____

- _____

Zadanie 20. (2 p.)

Podaj bohatera z wybranego mitu, który jest podobny do Filona – postaci z *Balladyny* Juliusza Słowackiego. Uzasadnij swój wybór.

_____

_____

_____

_____

Zadanie 21. (2 p.)

Oceń prawdziwość sformułowań od 1. do 6. w odniesieniu do utworu Juliusza Słowackiego *Balladyna*, wpisując przy każdej informacji znak „X” we właściwej kolumnie tabeli Prawda/Falsz.

	Informacja	Prawda	Falsz
1.	Grabiec był ukochanym Aliny.		
2.	<i>Balladyna</i> to utwór należący do epiki.		
3.	Pustelnik to legendarny władca – Popiel I.		
4.	Chochlik i Skierka to pomocnicy Goplany.		
5.	Kirkor mieszkał nad brzegami jeziora Świtez.		
6.	Imię <i>Balladyny</i> zostało utworzone od nazwy gatunku literackiego.		

